

İŞLETMELERDEKİ BECERİ EĞİTİMİ UYGULAMASININ MUHASEBE EĞİTİMİNE ETKİSİ*

Dr. Öğr. Üyesi Atila KARKACIER^a
Fahri ORAKÇI^b

Ampirik Araştırma
(Empirical Research)

*Muhasebe ve Vergi
Uygulamaları Dergisi
Mart 2021; 14 (1): 45-71*

ÖZ

Ülkemiz örgün eğitim sistemi içerisinde muhasebe eğitiminin ilk adımı Mesleki Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü'ne bağlı orta öğretim kurumlarında atılmaktadır. Muhasebe eğitimi veren ortaöğretim kurumlarının 12. Sınıf öğrencilerine haftada 24 kredilik zorunlu ders olarak okutulan işletmelerde beceri eğitimi uygulaması ile öğrenciler haftanın iki günü okulda teorik dersler alırken kalan üç günde ise işletmelerde usta öğreticiler nezaretinde sektörde çalışmaktadır. Bu uygulama ile okullarda aktarılan teorik bilgilerin pratik bilgiye dönüşmesi amaçlanmış ve böylece sektörün ihtiyaç duyduğu donanıma sahip ara elemanlarının yetiştirilmesi amaçlanmıştır. Bu uygulama öğrencilerin teorik bilgilerini pratik bilgiye dönüştürmesinin yanında aynı zamanda öğrencilere iş tecrübesi ve özgüven kazandırmaktadır. Çalışmada işletmelerde beceri eğitimi uygulamasının sektörün ihtiyaç duyduğu muhasebe elemanlarının yetişmesine katkısının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda öncelikle Mesleki Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü'ne bağlı ortaöğretim kurumlarında verilen muhasebe eğitimi hakkında genel bilgilere yer verilmiş ve İşletmelerde Beceri Eğitimi Uygulamasına değinilmiştir. Çalışmanın son kısmında ise Tokat il genelindeki Mesleki Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü'ne bağlı liselerin Muhasebe ve Finansman Alanı Bilgisayarlı Muhasebe Dalı öğrencilerine anket uygulanmıştır. Elde edilen verilere SPSS 25 yardımıyla frekans analizi, faktör analizi ve t-testi uygulanmıştır. Yapılan anket çalışması sonucunda öğrencilerin işletmelere okul idaresi tarafından yerleştirilmesinin öğrencinin öz kazanımına daha faydalı olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Muhasebe Eğitimi, İşletmelerde Beceri Eğitimi, Muhasebe Mesleği.

JEL Kodları: M40, M41.

APA Stili Kaynak Gösterimi:

Karkacier, A., Orakçı, F. (2021). İşletmelerdeki Beceri Eğitimi Uygulamasının Muhasebe Eğitimine Etkisi. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*. 14 (1), 45-71.

* Makalenin gönderim tarihi: 20.03.2020; Kabul tarihi: 30.06.2020, iThenticate benzerlik oranı %21

^a Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, atila.karkacier@gop.edu.tr
ORCID: [0000-0002-5200-4527](https://orcid.org/0000-0002-5200-4527).

^b Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, orakcifahri@gmail.com
ORCID: [0000-0001-7650-9119](https://orcid.org/0000-0001-7650-9119).

THE EFFECT OF SKILL TRAINING APPLICATION IN BUSINESSES ON ACCOUNTING EDUCATION

ABSTRACT

The first step of accounting education in the formal education system of our country is taken in secondary education institutions affiliated to the General Directorate of Vocational Technical Education. 12th grade students in secondary education institutions providing accounting education are given the application of skill training in businesses as a compulsory course of 24 credits per week. Students take theoretical lessons in the school two days a week while the remaining three days work in the sector under the supervision of master trainers. With this practice, it is aimed to transform the theoretical knowledge transferred in schools to practical knowledge and thus to train intermediate staff who are equipped with the required equipment. This practice not only transforms students' theoretical knowledge into practical knowledge, but also gives students work experience and self-confidence. In this study, the contribution of the skill training in businesses to the training of the accounting personnel required by the sector was examined. For this purpose, firstly, general information about accounting education given in the secondary education institutions under the General Directorate of Vocational Technical Education is given and Application of Skill Training in Businesses is mentioned. In the last part of the study, a questionnaire technique was applied to the students of the Accounting and Finance Area Computerized Accounting Department of the high schools affiliated to the General Directorate of Vocational Technical Education in Tokat. The data were analyzed using Frequency Analysis, Factor Analysis and T-test in SPSS 25 program. As a result of the survey, it was concluded that the placement of the students to the enterprises by the school administration is more beneficial for the student's self-acquisition.

Keywords: Accounting Education, Skill Training in Businesses, Accounting Profession.

JEL Codes: M40, M41.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

The first step of accounting education in the formal education system of our country is taken in secondary education institutions affiliated to the General Directorate of Vocational Technical Education. 12th grade students in secondary education institutions providing accounting education are given the application of skill training in enterprises as a compulsory course of 24 credits per week. Students take theoretical lessons in the school two days a week while they work in the sector under the supervision of master trainers in the remaining three days. With this practice, it is aimed to transform the theoretical knowledge transferred in schools to practical knowledge and thus to train intermediate staff who are equipped with the required equipment. This practice not only transforms students' theoretical knowledge into practical knowledge, but also gives students work experience and self-confidence. In this study, the contribution of the skill training in enterprises to the training of the accounting personnel required by the sector was examined. For this purpose, firstly, general information about accounting education given in the secondary education institutions under the General

Directorate of Vocational Technical Education is given and Application of Skill Training in Enterprises is mentioned. In the last part of the study, a questionnaire technique was applied to the students of the Accounting and Finance Area Computerized Accounting Department of the high schools affiliated to the General Directorate of Vocational Technical Education in Tokat. The data were analyzed using Frequency Analysis, Factor Analysis and T-test in SPSS 25 program. As a result of the survey, it was concluded that the placement of the students to the enterprises by the school administration is more beneficial for the student's self-acquisition.

Literature on Research

In their study, Özkan and Aksoy (2015) aim at increasing the efficiency of skill training practice in enterprises, identifying the problems and offering solutions for the detected problems. In the study conducted with the survey method, it has been determined that a versatile development is expected in the student with the Skill Training in Enterprises, but approximately 1/3 of the students participating in the survey do not have a general knowledge about the whole job because they work in different fields. Most of the respondents have also stated that they are employed in jobs which are not related with education. It has been found that the students get bored with education because of doing the same job all the time. In the study, it has also been concluded that the coordinator teachers are insufficient to overcome the difficulties which are faced by the students.

In his study, Aksakallıoğlu (2013) aims at investigating the contribution of accounting education provided in secondary education institutions to the accountancy profession. In the study, he has determined that the interest of accounting students in vocational education is insufficient and such reasons as the anxiety of finding a job, insufficient vocational orientation on the system lie behind this. He has concluded that theoretical courses at school cannot be applied in Skill Training in Enterprises.

In his study, Aksoy (2017) aims at examining the regulations and legal provisions on vocational and technical education within the scope of children's rights. In the research, he has stated that neither the fundamental principles of children's rights nor the education right of the students are taken into consideration while focusing on the skill requirements of workplaces. He has stated that childhood is a special period and countries are expected to treat all the citizens in childhood period or the children under their responsibility by adhering to the principle of priority of children's benefits.

In their study, Kolutek and Bal (2017) aim at investigating the satisfaction of students of furniture education who receive skill training in the workplaces producing furniture by using survey method. In accordance with data they obtain, they have concluded that the majority of students who

receive skill training are satisfied with the outcome of training they receive. However; it has also been determined that the students face with some problems during their skill training. In addition, some of the students express their dissatisfaction with the training they receive due to being assigned out of their field in the enterprises where they receive skill training.

In their study, Pehlivan and Karlıklı (2018) aim at evaluating the accounting education provided in Vocational and Technical Anatolian High Schools. In the research in which the survey method is applied, it has been stated that the members of profession have no difference in terms of gender, professional title, experience and age group. It has been determined that it will be beneficial to plan a more effective internship training through cooperation with TURMOB across Turkey and with CPA Chambers across the province for the coordination of internship processes of accounting students at vocational high schools.

In their study, Thilakeratna and Madurapperuma (2014) have examined the impact of student internships in Accounting Department of Kelaniya University in Sri Lanka on their subsequent academic performance. For this purpose, they have considered the performance of students having accounting internship experience in post-internship course units. In this direction, they have created linear regression models with the data of undergraduate students. As a result of the research, it has been revealed that internships have a positive impact on learning.

When the literature is examined, we come across studies about the contribution of skill practices in enterprises to the accounting education of students, increasing the efficiency of this practice, detecting the problems and offering solutions for those detected problems. However; we also encounter with studies which investigate the contribution of accounting education provided in secondary education institutions to the accountancy profession and examine students' satisfaction with the skill training they receive. Dissimilar to other studies, this study aims at examining the contribution of skill training practice in enterprises to the training of accounting staff needed by the sector. In this direction, the survey method has been applied across the province of Tokat.

Method of The Research

In the research, a questionnaire has been applied to 12th Grade students studying at Accounting and Finance Area Computerized Accounting Department in Vocational Technical Anatolian High Schools and Multi-Program Anatolian High Schools which are engaged in educational and training activities in the city center and district centers of Tokat Province. In the study, 12th Grade students studying at Accounting and Finance Area Computerized Accounting Department in Vocational Technical Anatolian High Schools and Multi-Program Anatolian High Schools represent the

universe. Since the current number of 12th Grade students studying in accounting department in Tokat is limited, the questionnaire has been applied on the whole universe. There are 245 accounting students throughout the province of Tokat and 183 participants have been reached since the survey period is at the end of the year. Since 20 questionnaires do not meet the criteria, they have been excluded and 163 questionnaires have been evaluated. The survey questions have been prepared by considering the results of the literature studies. Studies of Aksakallıoğlu (2013), Aydoğan (2018), Yılmaz (2011), Özkan and Aksoy (2015) have also been used while preparing the survey questions.

The questionnaire which is the basis of the study is composed of two parts. 22 statements in the first part have been prepared in accordance with the closed-ended 5-point likert scale in order to determine the contribution of the practice of Skill Training in Enterprises applied in Vocational Technical Anatolian High Schools and Multi-Program Anatolian High Schools to accounting education. In the second part, there are 2 questions showing the demographic structure of the participants taking part in the survey and 4 questions which are related to the department they study.

Findings of The Research

Analysis of research data has been carried out by using SPSS and Microsoft Office Excel programs. First of all, reliability analysis has been conducted. In the study, Cronbach alpha coefficient has been used to measure the reliability of the questionnaire. Alpha coefficient of the scale applied in the study has been measured as 0.843; and this coefficient shows that the scale is highly reliable.

Information has been given about the frequency distribution of the participants who answered the questionnaire applied in the study. In the study, factor analysis has been used in order to collect the correlated variables into one category, obtain fewer factors and reduce the number of variables, and also t-test has been used in order to determine statistically whether there is a significant difference between the averages of the two groups of data in the test of the hypotheses.

Factor analysis has been applied for the expressions in Likert Scale. In the study, KMO (Kaiser Mayer Olkin) coefficient has been found to be 0.737; and the data are suitable for factor analysis since this coefficient is above 0.5. Bartlett Test has been found to be 0.00; and it shows that the data indicate a normal distribution since this ratio is $p < 0.05$. Varimax Rotation Factor Analysis, which is conducted to examine the contribution of skill training in enterprises to accounting education, is significant at a rate of 72.6 percent. The scale applied with factor analysis is divided into 3 factor groups and the explained variance is 58,351 percent.

As a result of T test which has been conducted in order to compare the way the student is placed in the enterprise and the perception of Self-Acquisition (Factor 1) obtained from the enterprise, there is a statistically significant difference at 5% significance level between the students who are placed by the school administration in the enterprise to be trained and the students who are placed through their own means ($p = - 0.043$). As a result of T test which has been conducted in order to compare students' satisfaction with the accounting field and their perceptions of Business Discipline (Factor 2), there is a statistically significant difference at 10% significance level between the perceptions of students who are satisfied with the accounting field and those who are not satisfied ($p = 0.077$). As a result of T test which has been conducted in order to compare students' satisfaction with the accounting field and the student's perception of Self-Acquisition (Factor 1), it has been found that there is no significant difference in terms of student's perception of self-acquisition from the enterprise among the satisfied students and dissatisfied students ($p = 0.841$). As a result of T test which has been conducted in order to compare the students' satisfaction with the accounting field and the student's perception of the willingness to continue in the enterprise (Factor 3), it has been found that there is no significant difference among the students who are satisfied with the accounting field and the students who are not satisfied with regard to their willingness to continue in enterprise ($p = 0,938$).

Conclusion

With the globalizing world, information has become the most important competitive advantage for enterprises. Since accounting is a system that generates information for enterprises, it is a great advantage for them to have accounting staff with professional competence in their field.

Based on the survey data, only 27 percent of the respondents state that they have chosen the accounting department in order to be an intermediate employee in the sector. In the research, it is seen that the family income of the majority of the participants, namely 75.5 percent, is below 4,000 TL. However; it has been seen in the study that the practice of skill training in enterprises is important in terms of transforming students' theoretical knowledge into practical knowledge, and it has been concluded that the placement of students in enterprises by the school administration is more beneficial for students' self-acquisition.

It has been determined that students' satisfaction with the field of accounting is effective in their adoption of business discipline in the enterprise. It has been observed that the level of satisfaction with the field of accounting finance does not have an impact on the student's desire to continue in the enterprise. It has been determined that some of the students participating in the survey are employed in enterprises other than accounting, which

increased the dissatisfaction of students. Most of the students participating in the survey have stated that they received the fee stated in the contract. Students have stated that they learned the information that would be useful for them in business life with the practice of skill training in enterprises. However, this creates a disadvantage for students who receive skill training in enterprises which are less related to accounting. Majority of the students think that administration of the enterprise, where they receive skill training, is satisfied with their performance.

As a result, the practice of skill training in enterprises provides the opportunity to bring theoretical knowledge and practical knowledge together as well as gaining professional skills provided that the workplace, where the students will receive skill training, meets the learning conditions by which they will receive vocational training. However, various problems arise in practice in some cases where the workplace where skill training will be received does not meet the required conditions for vocational training. In this respect; it is thought that if the workplaces where skill training will be received is appropriately selected, it will increase the efficiency to be obtained from this practice.

This result is similar to the studies of Yılmaz (2011), Özkan and Aksoy (2015) and Kolutek and Bal (2017). Since it is essential for the students studying at Vocational and Technical Anatolian High Schools and Multi-Program Anatolian High Schools which are affiliated to the General Directorate of Vocational and Technical Education to receive professional training in enterprises in 12th Grade in accordance with the Law No. 3308, a survey has been applied to 12th Grade students studying at Accounting and Finance Area Computerized Accounting Department of Vocational and Technical Anatolian High Schools and Multi-Program Anatolian High Schools which are engaged in educational and training activities in Tokat Province and its district centers. Limitation of the study is the students who are absent while applying the survey. In future studies, researchers can create a larger sample and examine the contribution of skill training practice in enterprises to the training of accounting personnel required by the sector.

1. GİRİŞ

Ekonomik anlamda sınırların kalktığı bir dünyada muhasebeden üretilen bilgilerin önemi her geçen gün artmakta ve muhasebe ekonomik sistem içerisinde önemini sürekli artırmaktadır. İşletme ile ilgili taraflar ulusal düzeyden çıkmış artık uluslararası nitelik kazanmıştır. Bilgi kullanıcıları doğru, güvenilir, zamanlı ve karşılaştırılabilir muhasebe bilgileri talep etmektedirler. Bu sebepten ötürü, işletmeyle ilgili tarafların ihtiyaç duyduğu bilgileri üretecek muhasebe meslek elemanlarının, kendini sürekli yenileyen bilgi ve becerilerle donatması gerekmektedir (Özkan ve Aksoy, 2015, s. 285).

Muhasebenin sadece bir kayıt sistemi veya mevzuat çerçevesinde bilgi hazırlayan bir sistem olarak düşünülmesi doğru değildir. Muhasebe işletmenin dahil olduğu çevredeki değişimden direkt olarak etkilenen dinamik bir sürecin sonucu olan bir bilgi sistemidir. Bu bütünlük içerisinde sadece muhasebe bilgisi yeterli olmayıp bunun yanında maliye, iktisat, işletmecilik, hukuk, gibi bilgilerle muhasebecilerin donatılması gerekmektedir (Zaif ve Ayanoğlu, 2007, s. 117).

Çalışmanın amacı, işletmelerde beceri eğitimi uygulamasının sektörün ihtiyaç duyduğu muhasebe elemanlarının yetişmesine katkısının incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda öncelikle Mesleki Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü'ne bağlı ortaöğretim kurumlarında verilen muhasebe eğitimi hakkında genel bilgilere yer verilmiş ve İşletmelerde Beceri Eğitimi Uygulamasına değinilmiştir. Çalışmanın son kısmında ise Tokat il genelindeki Mesleki Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü'ne bağlı liselerin Muhasebe ve Finansman Alanı Bilgisayarlı Muhasebe Dalı öğrencileri üzerinde anket tekniği uygulanmıştır. Yapılmış olan araştırma sonucunda elde edilen bulguların ışığında sonuçlar değerlendirilerek önerilerde bulunulmuştur.

2. TÜRKİYE'DE ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA MUHASEBE EĞİTİMİ

Küreselleşen dünya ile birlikte önemi gittikçe artan muhasebe bilgi sistemi öğretisi ülkemiz ortaöğretim kurumlarında Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü'ne bağlı Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri ile Çok Programlı Anadolu Liselerinde Muhasebe ve Finansman alanı bölümünde verilmektedir.

Günümüz dünyasında bilginin değerinin giderek önem kazanması ile birlikte muhasebe ve finansman, dış ticaret ve borsa alanında görev alacak elemanların sektörün ihtiyaç duyduğu özellikte yetiştirilmesi adına program güncellenmesine gereksinim duyulmuştur.

Muhasebe ve Finansman Alanı Çerçeve Öğretim Programı'nda;

1. Bilgisayarlı Muhasebe
2. Dış Ticaret Ofis Hizmetleri
3. Finans ve Borsa Hizmetleri

dalları yer almaktadır (MEB, 2017, s.3).

Bu doğrultuda Muhasebe ve Finansman alanı ve alan altındaki meslekler için ulusal ve uluslararası düzeyde standartlara uygun bir örgün öğretim programı oluşturulmuştur. (MEB, 2017, s.3).

2.1. İşletmelerde Beceri Eğitimi Uygulaması

Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarının çerçeve öğretim programları ve haftalık ders çizelgelerinde yer alan mesleki alan/dal uygulamalarına ilişkin derslerin işletmelerde yapılması durumunda bu dersler işletmelerde beceri eğitimi olarak adlandırılmaktadır (MEB Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği, 2016, Md. 10).

Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü'ne bağlı Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri ile Çok Programlı Anadolu Liselerinde öğrenim gören öğrenciler ilk üç yıl okulda aldıkları teorik bilgileri dördüncü yıl, 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu hükümlerine göre uygulamalı eğitimlerini gerçek iş ve hizmet ortamlarında yapmaktadırlar. İşletmelerde beceri eğitimi hafta içi üç gün olarak uygulanmakta kalan iki günde ise okulda teorik ders verilmektedir (Aksakallıoğlu, 2013, s. 94).

Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü'ne bağlı Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri ile Çok Programlı Anadolu Liselerinde öğrenim gören öğrencilerin 12. sınıfta 3308 sayılı Kanun gereği işletmelerde mesleki eğitim görmeleri esastır. İşletmelerde beceri eğitimi alan muhasebe ve finansman alanı öğrencileri böylelikle okulda teorik aldığı bilgileri uygulama fırsatı bulmaktadır. Her öğrenci, alan/dalın öğretim programındaki ilgili sınıfa ait temrin, iş, proje, deney veya hizmetin en az yüzde 80'ini yapmak ve uygulamalardan başarılı olmak zorundadır (MEB Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği, 2016, Md. 121).

Öğrencilerin, mezuniyet sonrasında atılacakları iş hayatına daha kolay bir şekilde uyum sağlayabilmesi ve mesleki tecrübe elde etmeleri adına staj uygulamaları yapılmaktadır. Staj dönemi, öğrenciler için hem eğitimleri sırasında edindikleri teorik bilgileri uygulamaya koymak, hem de çalışma hayatından önce mesleki deneyimler kazanmak ve bu deneyimlerle iş hayatının sorunlarına hazırlıklı olmak açısından çok önemlidir. Teorik eğitimlerini okullarındaki öğretmenlerinden, beceri eğitimlerini ise işyerlerindeki usta öğretici ve eğitici personelden almakta olan öğrencilerin bu eğitimlerinin başarılı olabilmesi, okul ve sektör iş birliğinin her açıdan uyumlu olabilmesini gerekli kılmaktadır (Özkan ve Aksoy, 2015, s. 5).

2.1.1. İşyerlerinin Tespiti

Öğrencilerin işletmelerde beceri eğitimi yapacağı işyerlerinin belirlenmesi, mesleki eğitim yaptırmakla yükümlü işyerlerinin uygunluğunun tespiti ve işletmelerde beceri eğitimi yapacak öğrenci sayılarının tespiti il veya ilçelerde kurulacak işletme belirleme komisyonları aracılığı ile yapılmaktadır. 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu'nda belirtilen sayıdan az personel istihdam eden ve okul müdürlüğüne yazılı başvuruda bulunan işletmeleri değerlendirmek için okul müdürlüğü tarafından ilgili alan/bölüm, atölye ve laboratuvar şefi ile bir alan öğretmeninden işletme belirleme komisyonu oluşturulmaktadır (MEB Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği, 2016, Md. 140 ve 141).

Bölüm-sektör koordinatör şefleri, her yıl nisan ayının ilk haftasında kurum müdürü veya görevlendireceği bir müdür yardımcısının başkanlığında buluşarak öğrencilerin beceri yapabilecekleri kamu-özel kurum ve kuruluşlarını belirlemektedirler. Okul yönetiminin uygun görmesi sonucunda öğrenci veya velisi tarafından belirlenen işletmelerde de öğrenciler beceri eğitimi görebilirler (Aksakallıoğlu, 2013, s. 109).

2.1.2. Mesleki Eğitim Yaptırmakla Yükümlü İşletmeler

İşyerinde on veya daha fazla personel çalıştıran ve bakanlıkça mesleki eğitim kapsamına alınan işletmeler işletmelerde beceri eğitimi kapsamında öğrenci çalıştırmakla yükümlüdür. Bu yükümlülüğü yerine getirmeyen işletmeler on veya daha fazla personel çalıştıranlar 18 yaşını tamamlayanlara ödenen net asgari ücretin 1/3 nispetinde, yirmi veya daha fazla işçi çalıştıran işyerlerinde ise 2/3 oranında saymanlı hesabına para yatırmakla yükümlüdür (3308 Sayılı Meslek Eğitim Kanunu, 1986, Md. 24).

İşletmelerde beceri eğitiminin yapılacağı işyerleri tespit edildikten sonra bir önceki dönemin sonu ile yeni dönemin başlaması arasında okul müdürü ile işletme yetkilisi ve ayrıca 18 yaşından küçük öğrencinin velisi arasında şekli bakanlıkça belirlenmiş sözleşme imzalanır (MEB Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği, 2016, Md. 143).

2.1.3. Öğrencilerin Takibi

İşletmelerde mesleki eğitimin takibi atölye ve laboratuvar öğretmenleri tarafından görevlendirilen koordinatör öğretmenler tarafından yapılmaktadır. Koordinatör öğretmenler işletmelerde mesleki eğitimin planlı bir şekilde gerçekleştirilmesini sağlamak amacıyla alınacak önlemleri belirleyip okul müdürlüğüne bildirmekle yükümlüdür. Ayrıca koordinatör öğretmenler işletmelerde öğrencinin eğitiminden sorumlu usta öğreticilere ve eğitici personele rehberlikte bulunur (MEB Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği, 2016, Md. 89).

Koordinatör öğretmenler öğrencinin işletmede bulunduğu günlerde işletmeye giderek öğrencinin gelişimini izler ve rehberlikte bulunur.

Koordinatör öğretmen işyerine gittiğinde günlük rehberlik formu, aylık Rehberlik Rapor formu ve Aylık Devam-Devamsızlık Bildirim Çizelgesi formlarını imza karşılığında doldurarak okulda koordinatör müdür yardımcısına teslim etmektedir (MEB Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği, 2016, Md. 96).

2.1.4. Değerlendirme

İşletmelerde beceri eğitimi alan öğrencilerin hazırladıkları staj dosyası, koordinatör öğretmenlerin tutmuş oldukları raporlar ile birlikte okulda kurulacak olan okul yönetimince belirlenecek bir müdür yardımcısı başkanlığından bölüm alan şefi ve bölüm alan öğretmenlerinden oluşacak en az üç kişilik komisyon tarafından incelenerek stajı bitirip bitirmediğine karar verilir. Öğrencinin stajı tamamlaması durumunda öğrenci yılsonunda beceri sınavına alınarak sınav sonucuna göre değerlendirilir. Öğrencinin hazırlamış olduğu dosyanın yüzde 20'si ile beceri sınavının yüzde 80'inin toplamının 50 ve üzeri olması durumunda öğrenci başarılı kabul edilir (MEB Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği, 2016, Md. 133).

3. İŞLETMELERDEKİ BECERİ EĞİTİMİ UYGULAMASININ MUHASEBE EĞİTİMİNE ETKİSİNİ BELİRLEMeye YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

3.1. Araştırmanın Amacı

Mesleki Teknik Anadolu Liseleri ve Çok Programlı Anadolu Liseleri'nde verilen İşletmelerde Beceri Eğitimi Uygulamasının sektörün ihtiyaç duyduğu muhasebe elemanlarının yetişmesine katkısını incelemek, uygulamanın okul işyeri kaynaşmasını sağlayıp sağlamadığını tespit etmek ve uygulamadan kaynaklanan sorunları tespit edip çözüm önerileri sunmaktır.

3.2. Araştırmanın Önemi

Küreselleşen dünya ile birlikte bilginin önemi de artmıştır. İşletme karar vericileri, alacakları yönetsel karara dayanak olarak finansal bilgilere ihtiyaç duymaktadır. İşletmelerde rasyonel kararların alınabilmesi için sağlıklı bir muhasebe bilgi sisteminin mevcut olması gerekmektedir. Bu bakımdan işletmeler iyi yetişmiş yeterli düzeyde bilgi sahibi muhasebe elemanlarına ihtiyaç duymaktadır.

Mesleki Teknik Anadolu Liseleri ve Çok Programlı Anadolu Liseleri işletmelerin ihtiyaç duyduğu muhasebe elemanların yetiştirilmesinde önemli bir yere sahiptir. Mesleki Teknik Anadolu Liseleri ve Çok Programlı Anadolu Liseleri'nin piyasanın ihtiyacına cevap verecek düzeyde mezun vermesi ülke ekonomisine büyük katkıda bulunacaktır. Mesleki Teknik Anadolu Liseleri ve Çok Programlı Anadolu Liseleri'nde uygulanan

İşletmelerde Beceri Eğitimi okul işletme kaynaşması açısından hayati öneme sahiptir.

İşletmede Beceri Eğitimi uygulaması öğrencinin eğitim kurumundan aldığı teorik bilginin pratikte uygulanmasını sağlamaktadır. Sağlıklı bir şekilde uygulanması durumunda İşletmelerde Beceri Eğitimi hem öğrencilerin öz güveninin gelişmesine katkıda bulunacak hem de işletmelerin ihtiyaç duyduğu ara eleman ihtiyacını karşılayacaktır.

3.3. Literatür Taraması

Yılmaz (2011) yaptığı çalışmada işletmelerde beceri eğitimi gören 12. sınıf öğrencilerinin bu eğitim ile birlikte edindikleri bilgi, beceri ve deneyimlerin muhasebe eğitimine katkılarını belirlemeyi amaçlamaktadır. Anket yöntemi ile yapılan araştırma neticesinde muhasebe öğrencilerinin büyük bir çoğunluğunun okul tercihini, eğitim gördüğü okulun amacına uygun olmayan bir amaç doğrultusunda tercih ettiği sonucuna ulaşmıştır. Söz konusu amaç farklılığından dolayı da okulun öğrenciden beklenen hedef ve davranışlara ulaşılamamasına sebep olmuştur. Okulda görülen teorik eğitimin tamamlayıcısı durumunda olan İşletmelerde Beceri Eğitimi uygulamasında öğrencilerin genellikle kamu kurumlarına gönderildiği ve dolayısıyla mezuniyet sonrası işe devam edilmediği tespit edilmektedir. İşletmelerde Beceri Eğitimi uygulamasının öğrencinin özgüvenini geliştirdiği ve İşletmelerde Beceri Eğitiminden sonra farklı işyerlerinde iş bulabileceği inancını artırdığını tespit etmiştir.

Özkan ve Aksoy (2015) yaptıkları çalışmada işletmelerde beceri eğitimi uygulamasının verimliliğinin artırılması, aksaklıkların tespit edilmesi ve tespit edilen aksaklıklarla ilgili çözüm önerileri sunmayı amaçlamaktadır. Anket yöntemi ile yapılan çalışmada, İşletmelerde Beceri Eğitimi ile öğrencide çok yönlü bir gelişimin beklendiği ancak ankete katılan öğrencilerin yaklaşık 1/3'ünün farklı alanlarda işler yaptığından tüm işle alakalı genel bir bilgi sahibi olamadıkları tespit edilmiştir. Ankete katılanların büyük bir kısmının eğitim ile alakalı olmayan işlerde çalıştırıldığını belirtmişlerdir. Öğrencilerin sürekli aynı işi yapmasından dolayı eğitimden sıkıldıklarını tespit etmişlerdir. Yapılan çalışmada ayrıca koordinatör öğretmenlerin öğrencilerin karşılaştıkları güçlükleri gidermede yetersiz kaldıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Aydoğan (2018) yaptığı çalışmada Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri'nde verilen muhasebe eğitimi ile ilgili öğrencilerin beklentileri, verilen muhasebe eğitiminin öğrencilere göre yeterli düzeyde olup olmadığını belirlemeyi amaçlamıştır. Anket yönteminin uygulandığı çalışmada öğrencilerin yüzde 57,7'si lise tercihini kendi kararı ile yaparken, yüzde 19,4'nün ailesinden etkilenerek bu tercihi yaptığını tespit etmiştir. Ailesi tarafından etkilenmesi sonucu bu liseyi tercih eden öğrencilerin yüzde 67,7'sini kız öğrenciler oluştururken, yüzde 32,3'ünü erkek öğrencilerin

oluşturduğu tespit edilmiştir. Kendi kararı ile bu liseyi tercih eden öğrencilerin yüzde 31,5'ini kız öğrenciler oluştururken, yüzde 68,5'ini erkek öğrencilerin oluşturduğu sonucuna varılmıştır. Öğrencilerin yüzde 28,8'i mezun olduktan sonra üniversitede muhasebe bölümünde, yüzde 71,2'sinin ise diğer bölümlerde eğitim almak istediği tespit edilmiştir.

Aksakallıoğlu (2013) çalışmasında ortaöğretim kurumlarında verilen muhasebe eğitiminin muhasebecilik mesleğine katkısını araştırmayı amaçlamıştır. Yapılan çalışmada muhasebe alan öğrencilerin mesleki eğitime ilgisinin yetersiz olduğu buna sebep olarak iş bulma endişesi, sistem üzerinde mesleki yönlendirmenin yetersiz olması gibi sebeplerin yattığını tespit etmiştir. Okulda teoride görülen derslerin İşletmelerde Beceri Eğitiminde uygulanmadığı sonucuna varmıştır.

Aksoy (2017) çalışmasında mesleki ve teknik eğitime ilişkin getirilen düzenlemeler ve yasal hükümleri, çocuk hakları kapsamında incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmada, işyerlerinin beceri gereksinmesine odaklanırken gerek çocuk haklarının temel ilkelerine gerekse öğrencilerin eğitim haklarına özen gösterilmediğini ifade etmiştir. Çocukluğun özel bir dönem olduğu ve ülkelerin çocukluk dönemindeki tüm yurttaşlarına ya da sorumlulukları altındaki çocuklara, çocukların yararlarının önceliği ilkesine bağlı kalarak davranması beklendiğini ifade etmiştir.

Kolutek ve Bal (2017) çalışmalarında, mobilya üretimi gerçekleştiren iş yerlerinde beceri eğitimi görmekte olan mobilya eğitimi alan öğrencilerin, aldıkları beceri eğitiminden memnuniyetlerini anket yöntemiyle araştırmayı amaçlamışlardır. Elde ettikleri verilere göre, beceri eğitimi alan öğrencilerin büyük bir bölümünün almış oldukları eğitimden memnun oldukları sonucuna varmışlardır. Bununla birlikte, öğrencilerin beceri eğitimi esnasında birtakım sorunlarla karşılaştıkları da belirlenmiştir. Ayrıca, öğrencilerin bir kısmının bu beceri eğitimi aldıkları işletmelerde, alanı dışında görevlendirilmeleri nedeniyle almış oldukları eğitimden memnuniyetsizliklerini de ifade etmişlerdir.

Sevim, Savaş ve Bozdoğan (2018) çalışmalarında öğrencilerin mesleki ve teknik liseleri tercih sebeplerinin neler olduğunu belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada öğrencilerin mesleki ve teknik liseleri tercih edebilmesi için öğrencilerin istek ve ihtiyaçlarına cevap verebilecek şekilde kaliteli hizmet sunabilmeleri gerektiğini ifade etmişlerdir. Meslek liselerinin eğitim hizmetlerinde kaliteyi sağlayabilmeleri için öncelikle öğrencilerin ihtiyacı olan hizmetlerin hangi özellikleri taşıması gerektiği ve bu hizmetleri alırken öğrencilerin nasıl bir sunum beklediklerinin iyi bilinmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Yapılan anket çalışmaları sonucunda öğrencilere yönlendirilen ifadeler doğrultusunda yapılan korelasyon analizleri ile algılanan ve beklenen hizmet kalitesi boyutlarının birbiri ile anlamlı ilişkide olduğu görülmüştür. Hizmet kalitesi beklenti ve algı boyutlarından biri

yükseldiğinde diğler boyutların da artacağı sonucuna varılmıştır.

Pehlivan ve Karlıklı (2018) çalışmalarında Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde verilmekte olan muhasebe eğitimini değerlendirmeyi amaçlamışlardır. Anket yönteminin uygulandığı araştırmada meslek mensuplarının; cinsiyetleri, mesleki unvanları, tecrübeleri ve yaş grupları itibarıyla farklılık arz etmediği ifade edilmiştir. Meslek liselerindeki muhasebe öğrencilerinin staj işlemlerinin koordinasyonu için Türkiye genelinde TÜRMOB ile, il genelinde ise SMMM Odalarıyla işbirliğinde bulunarak daha etkin bir staj eğitiminin planlanmasının faydalı olacağı tespit edilmiştir.

Kermis ve Kermis (2010) çalışmalarında, muhasebe teorisine ve teknik gelişmeye dikkati azaltmayan, yumuşak beceri gelişimi için bir ortam oluşturmak üzere muhasebe eğitimcilerinin hazırlamış oldukları ve öğrencilerin gelecekte başarılı bir muhasebe kariyerine sahip olmaları adına tasarlanan bir laboratuvar deneyimi uygulamasını incelemişlerdir. Zorunlu uygulama ikinci sınıftaki muhasebe öğrencilerine uygulanmaktadır. Uygulamanın içeriğini, profesyonel motivasyon, duygusal zeka, yumuşak beceri geliştirme, kariyer becerileri ve zaman yönetimi oluşturmaktadır. Uygulamanın potansiyel işverenlerin ihtiyaçlarını karşılayabileceği ve böylece tatmin edici bir yaşam ve kariyere sahip olabilmeleri için kolej deneyimleri sırasında uygun profesyonellerin yaratılmasına yardımcı olacağı sonucuna varmışlardır.

Thilakeratna ve Madurapperuma (2014) çalışmalarında Sri Lanka'daki Kelaniya Üniversitesi muhasebe bölümünde öğrenci stajlarının daha sonraki akademik performans üzerindeki etkisini incelemişlerdir. Bu amaçla, muhasebe stajı deneyimi olan öğrencilerin staj sonrası ders ünitelerindeki performanslarını dikkate almışlardır. Bu doğrultuda lisans öğrencilerinin verileri ile doğrusal regresyon modelleri oluşturmuşlardır. Araştırmanın sonucunda, stajların öğrenme üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu ortaya konulmuştur.

3.4. Araştırma Yöntemi ve Örnekleme

Araştırmada Tokat il ve ilçe merkezlerinde eğitim öğretim faaliyetinde bulunan Mesleki Teknik Anadolu Liseleri ve Çok Programlı Anadolu Liseleri'nin Muhasebe ve Finansman Alanı Bilgisayarlı Muhasebe Dalı 12. Sınıf öğrencilerine anket uygulaması yapılacaktır. Çalışmada Mesleki Teknik Anadolu Liseleri ve Çok Programlı Anadolu Liseleri'nin Muhasebe ve Finansman Alanı Bilgisayarlı Muhasebe Dalı 12. Sınıf öğrencileri evreni temsil etmektedir. Tokat genelinde mevcut muhasebe 12. Sınıf öğrencileri sınırlı olduğu için anket tüm evren üzerine uygulanacaktır. Tokat ili genelinde 245 muhasebe öğrencisi mevcut olup anketin yapıldığı dönem yıl sonu olması nedeniyle 183 katılımcıya ulaşılmıştır. 20 anket kriterlere uymadığı için değerlendirme dışı bırakılarak 163 anket değerlendirmeye

tabi olmuştur. Anket soruları yapılan literatür çalışmaları sonuçları dikkate alınarak hazırlanmıştır. Anket sorularının hazırlanmasında Aksakallıoğlu (2013), Aydoğan (2018), Yılmaz (2011), Özkan ve Aksoy (2015) çalışmalarından da faydalanılmıştır.

Çalışmaya dayanak olan anket iki kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımdaki 22 ifade Mesleki Teknik Anadolu Liseleri ve Çok Programlı Anadolu Liseleri'nde uygulanan İşletmelerde Beceri Eğitimi Uygulamasının muhasebe eğitimine katkısını tespit etmek için kapalı uçlu 5'li likert ölçeğine göre hazırlanmıştır. İkinci bölümde ise ankete katılan katılımcıların demografik yapısını gösteren 2 adet soru ile okuduğu bölümle ilgili 4 adet soru mevcuttur.

3.5. Araştırma Bulguları

Araştırma verilerinin analizi SPSS ve Microsoft Office Excel programlarının kullanılması ile gerçekleştirilmiştir. Öncelikle güvenilirlik analizi yapılmıştır. Çalışmada anketin güvenilirliğinin ölçülmesinde Cronbach alfa katsayısından faydalanılmıştır. Bir ölçme aracıyla farklı zamanlarda elde edilen ve aynı nesnelere ilgili olan bir grup ölçümle ikinci grup ölçüm arasındaki tutarlık eğilimine o aracın güvenilirliği denmektedir (Yaşar Ergin, 1995, s. 138). 0 ile 1 arasında bir değer alabilen alfa katsayısının aldığı değer ölçeğin güvenilirliğini aşağıdaki gibi ifade eder.

$0,00 < \alpha < 0,40$ ise ölçek güvenilir değildir.

$0,40 \leq \alpha < 0,60$ ise ölçek düşük güvenilirliktedir.

$0,60 \leq \alpha < 0,80$ ise ölçek oldukça güvenilirdir.

$0,80 \leq \alpha < 1,00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilirdir.

Çalışmada uygulanan ölçeğin alfa katsayısı 0,843 olarak ölçülmüş olup bu katsayı da ölçeğin yüksek derecede güvenilir olduğunu göstermektedir.

Çalışmada uygulanan anketi cevaplayan katılımcıların frekans dağılımları hakkında bilgi verilmiştir.

Çalışmada, değişkenler arasında birbiri ile korelasyonlu olanları bir kategoriye toplayarak, daha az sayıda faktör elde ederek ve değişken sayısını azaltmaya yarayan faktör analizi ve ayrıca hipotezlerin testinde iki grup verinin ortalamaları arasında belirgin bir farklılık olup olmadığını istatistiksel olarak belirlemeye yarayan t-testi kullanılmıştır.

3.5.1. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Genel Özellikleri

Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özellikleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Özellikleri

		Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Cinsiyet	KIZ	85	52,1	52,1
	ERKEK	78	47,9	100,0
	TOPLAM	163	100,0	
Ailenin aylık geliri	2000 TL ve daha az	50	30,7	30,7
	2001-3000 TL arası	73	44,8	75,5
	3001-4000 TL arası	17	10,4	85,9
	4001-5000 TL arası	19	11,7	97,5
	5001-6000 TL arası	1	,6	98,2
	6001 ve üzeri	3	1,8	100,0
	TOPLAM	163	100,0	

Tablo 1’de görüldüğü gibi anketi cevaplayan öğrencilerin yüzde 52,1’i kız, yüzde 47,9’u ise erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Söz konusu öğrencilerin ailelerinin yüzde 30,7’si 2.000 TL’den az, yüzde 44,8’i 2.001-3.000TL arası, yüzde 10,4’ü 3.001-4.000 TL arası, yüzde 11,7’si 4.001-5.000 TL arası, yüzde 0,6’sı 5.001-6.000 arası ve yüzde 1,8’i ise 6001 ve üzeri aylık gelire sahip oldukları görülmektedir.

3.5.2. Muhasebe Alanı Öğrencilerinin İşletmelerde Beceri Eğitimine İlişkin Algıları

Bu kısımda Mesleki Teknik Anadolu Liseleri ve Çok Programlı Anadolu Lisesi öğrencilerinin, İşletmelerde Beceri Eğitimi Uygulamasının muhasebe eğitimine katkısının olup olmadığı ortaya koymak ve öğrencilerin işletmelerde beceri eğitimi ile ilgili algısını ölçmeye yönelik ifadeler bulunmaktadır.

Bu bölümde araştırmaya katılan öğrencilerin işletmelerde beceri eğitiminin muhasebe eğitimine katkısını ölçmeye yönelik 5’li likert ölçeği ile hazırlanmış ifadelerle katılıp katılmadıklarını belirtmeleri istenmiştir. Bahsedilen 5’li likert ölçeğine göre verilmesi gereken cevaplar şu şekildedir:

- a- Kesinlikle Katılmıyorum
- b- Katılmıyorum
- c- Kararsızım
- d- Katılıyorum

e- Tamamen Katılıyorum

Elde edilen cevaplar doğrultusunda “Kesinlikle Katılmıyorum” cevabı 1, “Tamamen Katılıyorum” cevabı ise 5 olmak üzere 1 ve 5 arası ağırlık verilerek her bir ifade için ağırlıklı ortalama hesaplanmıştır.

Öğrencilerin ankette yer alan ifadelere vermiş oldukları cevapların ortalamalarına ve standart sapma değerlerine Tablo 2’de yer verilmiştir.

Tablo 2: Likert Ölçekli İfadelerin Aritmetik Ortalaması

İfadeler	Ortalama (N=163)	Standart Sapma
1. İşletmelerde beceri eğitimi aldığım işyerinde, muhasebe alanı dışındaki işlerde çalıştırılıyorum.	2,6503	1,54973
2. İşletmelerde beceri eğitimi sürecinde, sözleşmede belirlenen ücret tarafıma ödeniyor.	3,8896	1,32872
3. İşletmelerde beceri eğitimi sırasında aldığım ücreti aileme veriyorum.	3,1043	1,34996
4. Okulda almış olduğum teorik bilgileri işyerinde uygulama imkânı buluyorum.	3,0307	1,23939
5. İşletmelerde beceri eğitimi yaptığım işyeri, bana mezuniyet sonrası çalışacağım sektörde ihtiyaç duyduğum bilgi ve becerileri kazandırmaktadır	3,2331	1,28414
6. İşletmelerde beceri eğitimi çerçevesinde çalışmam, kendime duyduğum güveni arttırdı	3,6871	1,17337
7. İşletmelerde beceri eğitimi tamamladıktan sonra iş hayatına hazır olacağımı düşünüyorum.	3,2393	1,31860
8. İşletmelerde beceri eğitimi, iş disiplini ve iş ahlakı kazanmama yardımcı olmaktadır.	3,7607	1,24144
9. İşletmelerde beceri eğitimi çerçevesinde çalışmaya başlamam okuldaki derslerimin başarısını arttırdı.	3,0000	1,24226
İfadeler	Ortalama (N=163)	Standart Sapma
10. İşletmelerde beceri eğitiminde yapmış olduğun çalışmalar gelişim tablosuna uygun olarak ilerlemektedir.	3,1534	1,23019
11. İşletmelerde beceri eğitimi çerçevesinde çalıştığım işyerinde devam devamsızlık durumum günlük olarak takip edilir.	3,7546	1,27701
12. İşletmelerde beceri eğitimi kapsamında çalıştığım işyerinde sürekli aynı işi yapıyorum.	3,1227	1,28030
13. İşletmelerde beceri eğitimi uygulamasının kısa sürdüğünü düşünüyorum.	2,8773	1,40006

14. İşletmelerde beceri eğitimi uygulaması ile yeni bilgi ve beceriler öğreniyorum.	3,6074	1,24442
15. İşletmelerde beceri eğitimi kapsamında çalıştığım işyerinde iş dosyasını günü güne tutuyorum.	3,2209	1,29588
16. İşletmede, eğitimimden sorumlu usta öğretici/eğitici personelin bilgi ve birikimi yeterlidir.	3,5215	1,28782
17. İşletmelerde beceri eğitimi yaptığım kurumda, teorik olarak öğrendiğim tüm bilgileri kullanma imkânı buluyorum.	3,3252	1,30471
18. İşletmelerde beceri eğitimini yaptığım işletme yöneticileri, çalışmamdan memnundur.	3,9571	1,23902
19. İşletmelerde beceri eğitiminin sonunda aynı işyerinde çalışmaya devam edeceğimi düşünüyorum.	2,6564	1,22917
20. İşletmelerde beceri eğitiminin sonunda aynı işyerinde çalışmaya devam etmek istiyorum.	2,7975	1,32012
21. İşletmelerde beceri eğitimini yaptığım işletme, muhasebe alanı ile ilgili bir işletmedir.	3,2270	1,34394
22. İşletmelerde beceri eğitimi uygulaması, Eğitici Personel/Usta öğretici tarafından yaptırılmaktadır.	3,5153	1,32570

Ankete katılan katılımcıların ifadelerine verdikleri cevapların ortalaması genellikle 3,00-4,00 arasındadır. Bu oranlar katılımcıların ifadelerine kararsız kaldıklarını göstermektedir. 1., 13., 19.ve 20. ifadelerine verilen cevapların ortalaması 2,00-3,00 arasındadır. Bu oran ilgili ifadelerine katılmadıklarını göstermektedir.

3.5.3. Likert Ölçeğinde Yer Alan İfadeler İçin Faktör Analizinin Uygulanması

Faktör analizi, anketteki ifade edilen değişkenler arasında birbiriyle korelasyonlu olanları bir kategoride toplayarak, daha az sayıda faktör elde ederek ve değişken sayısını azaltmaya yarayan analizdir (Saraçlı, 2011, s. 22). Çalışmada KMO (Kaiser Mayer Olkin) katsayı 0,737 olarak bulunmuş olup bu katsayı 0,5'in üzerinde olduğu için veriler faktör analizi için uygundur. Bartlett Testi 0,00 olarak bulunmuş bu oran $p < 0,05$ olduğundan verilerin normal dağılım gösterdiğini ifade etmektedir.

Tablo 3: İşletmelerde Beceri Eğitiminin Muhasebe Eğitimine Katkısının İncelenmesi İçin Yapılan Varimax Rotasyonlu Faktör Analizinin Faktörleri, Faktör Yüklemeleri

Faktörler (açıklanan varyans yüzde 58,351)		
FAKTÖR 1 (Öğrencinin Öz Kazanımı) (31,76)	Cronbach's Alpha	Yüklemeler
6. İşletmelerde beceri eğitimi çerçevesinde çalışmam, kendime duyduğum güveni arttırdı	0,755	,759
7. İşletmelerde beceri eğitimini tamamladıktan sonra iş hayatına hazır olacağımı düşünüyorum.		,759
8. İşletmelerde beceri eğitimi, iş disiplini ve iş ahlakı kazanmama yardımcı olmaktadır.		,757
9. İşletmelerde beceri eğitimi çerçevesinde çalışmaya başlamam okuldaki derslerimin başarısını arttırdı.		,632
15. İşletmelerde beceri eğitimi kapsamında çalıştığım işyerinde iş dosyasını günü güne tutuyorum.		,555
FAKTÖR 2 (İşletmenin İş Disiplini) (13,761)	0,716	
11. İşletmelerde beceri eğitimi çerçevesinde çalıştığım işyerinde devam devamsızlık durumum günlük olarak takip edilir.		,747
16. İşletmede, eğitimimden sorumlu usta öğretici/eğitici personelin bilgi ve birikimi yeterlidir.		,739
18. İşletmelerde beceri eğitimini yaptığım işletme yöneticileri, çalışmamdan memnundur		,717
22. İşletmelerde beceri eğitimi uygulaması, Eğitici Personel/Usta öğretici tarafından yaptırılmaktadır.	,654	
FAKTÖR 3 (İşletmede Devam Etme İsteği Algısı) (12,83)	0,760	
19. İşletmelerde beceri eğitiminin sonunda aynı işyerinde çalışmaya devam edeceğimi düşünüyorum.		,911
20. İşletmelerde beceri eğitiminin sonunda aynı işyerinde çalışmaya devam etmek istiyorum.	,842	

Tablo 3'te görüldüğü gibi uygulanan faktör analizi yüzde 72,6 oranında anlamlıdır. Faktör analiziyle birlikte uygulanan ölçek 3 faktör grubuna ayrılmış olup açıklanan varyans yüzde 58,351'dir. Tabloda yer alan faktör adı faktöre dahil ifadeleri kapsayacak şekilde verilmiştir.

Buna göre

- Faktör 1 toplam değer değişiminin yüzde 31,76'sini açıklamaktadır.
- Faktör 2; toplam değer değişiminin yüzde 13,761'ni açıklamaktadır.
- Faktör 3; Toplam değer değişiminin yüzde 12,83'sini açıklamaktadır.

3.5.4. Öğrencilerin Eğitim Alacakları İşletmelere Yerleştirilme Biçimi Açısından Öğrenci Öz Kazanımları (Faktör 1) Farklılıklarının Analizi

Araştırmaya katılan öğrencilerin eğitim alacakları işletmelere yerleştirilme biçimlerinin Öğrenci Öz Kazanımlarına ilişkin algılarına yönelik ortalamaları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4: Öğrencilerin Eğitim Görecekları İşletmelere Yerleştirilme Biçimi ile Öğrencinin Öz Kazanımı Faktörü Arasındaki (Faktör 1) Farklılıkların Analizi

FAKTÖR 1 (Öğrencinin Öz Kazanımı)	KENDİSİ	OKUL İDARESİ
6. İşletmelerde beceri eğitimi çerçevesinde çalışmam, kendime duyduğum güveni arttırdı	3,54	3,86
7. İşletmelerde beceri eğitimini tamamladıktan sonra iş hayatına hazır olacağımı düşünüyorum.	2,95	3,46
8. İşletmelerde beceri eğitimi, iş disiplini ve iş ahlakı kazanmama yardımcı olmaktadır.	3,82	3,79
9. İşletmelerde beceri eğitimi çerçevesinde çalışmaya başlamam okuldaki derslerimin başarısını arttırdı.	3,05	3,03
15. İşletmelerde beceri eğitimi kapsamında çalıştığım işyerinde iş dosyasını günü gününe tutuyorum.	3,07	3,33

Araştırma Hipotezi 1

H₀: Öğrencilerin eğitim görecekları işletmelere yerleştirilme biçimi ile öğrencinin öz kazanımı faktörü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Öğrencilerin eğitim görecekları işletmelere yerleştirilme biçimi ile öğrencinin öz kazanımı faktörü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

Belirli iki grup arasındaki algı farklarını ortaya koymak adına T testi yapılmıştır. Bu kapsamda 1. Faktörü oluşturan ifadelerin ortalaması ile öğrencilerin işletmelere yerleşme biçimleri açısından 1. Hipotez test edilmiştir.

Tablo 5: Öğrencinin İşletmeye Yerleştirilme Farklılıklarının (Okul İdaresi-Kendisi) Öz Kazanımlarına Etkisi için T Testi

Grup	N	Ortalama	Standart Sapma	t	df	p
Kendim buldum	64	3,2063	,90849	-2,038	161	,043
Okul yönetimi aracılığıyla	99	3,4949	,86678			

Tabloda 5'te görüldüğü üzere öğrencinin işletmeye yerleştirilme şekli ile işletmeden elde edilen Öz Kazanım algısının karşılaştırılması için yapılan T testi sonucunda, eğitim görülecek işletmeye okul idaresi tarafından yerleştirilen öğrenciler ile kendi imkanları ile yerleşen öğrenciler arasında % 5 anlamlılık düzeyinde istatistiki bakımdan anlamlı fark vardır ($p=-0,043$). Buna göre işletmelere okul idaresi tarafından yerleştirilen öğrencilerin ($\bar{X}=3,4949$) işletmelerden aldığı öz kazanımın öğrencinin kendisi tarafından işletmeye yerleşmesi ($\bar{X}=3,2063$) sonucu elde ettiği kazanımdan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu bakımdan H_0 hipotezi reddedilmiştir.

3.5.5. Öğrencilerin Muhasebe Alanından Memnun Olup Olmamaları Açısından İşletmenin İş Disiplini Farklılığının (Faktör 2) Analizi

Araştırmaya katılan öğrencilerin muhasebe alanından memnun olup olmamalarının İşletme İş Disiplinine ilişkin algılarına yönelik ortalamaları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6: Öğrencilerin Muhasebe Alanı Memnuniyet Düzeyleri ile Öğrencinin İş Disiplini Faktörü Arasındaki Farklılığın (Faktör 2) Analizi

FAKTÖR 2 (İşletme İş Disiplini)	MEMNUN	MEMNUN DEĞİL
18. İşletmelerde beceri eğitimini yaptığım işletme yöneticileri, çalışmamdan memnundur.	3,78	4,23
11. İşletmelerde beceri eğitimi çerçevesinde çalıştığım işyerinde devam devamsızlık durumum günlük olarak takip edilir.	3,66	4,05
16. İşletmede, eğitimimden sorumlu usta öğretici/eğitici personelin bilgi ve birikimi yeterlidir.	3,49	3,72
22. İşletmelerde beceri eğitimi uygulaması, Eğitici Personel/Usta öğretici tarafından yaptırılmaktadır.	3,36	3,73

Araştırma Hipotezi 2

H₀: Öğrencilerin muhasebe alanı memnuniyet düzeyleri ile öğrencinin iş disiplini faktörü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Öğrencilerin muhasebe alanı memnuniyet düzeyleri ile öğrencinin iş disiplini faktörü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

Belirli iki grup arasındaki algı farklarını ortaya koymak adına T testi yapılmıştır. Bu kapsamda 2. Faktörü oluşturan ifadelerin ortalaması ile öğrencilerin muhasebe alanından memnuniyetleri açısından 2. Hipotez test edilmiştir.

Tablo 7: Öğrencilerin Muhasebe Alanından Memnuniyetlerinin İşletme İş Disiplini Algısına Etkisi İçin T Testi Tablosu

Grup	N	Ortalama	Standart Sapma	t	df	p
Evet	90	3,5694	,95549	-1,782	161	,077
Hayır	73	3,8322	,91197			

Tablo 7’de görüldüğü üzere öğrencilerin muhasebe alanından memnuniyetleri ile İşletme İş Disiplinine ilişkin algılarının karşılaştırılması için yapılan T testi sonrasında, muhasebe alanından memnun öğrenciler ile memnun olmayan öğrencilerin algıları arasında %10 anlamlılık düzeyinde istatistiki bakımdan anlamlı fark vardır (p= 0,077). Buna göre muhasebe alanından memnun öğrencilerin ($\bar{X}=3,5694$) muhasebe alanından memnun olmayan öğrencilere ($\bar{X}=3,8322$) göre işletme iş disiplini algısının daha az olduğu tespit edilmiştir. Bu bakımdan H₀ hipotezi reddedilmiştir.

3.5.6. Öğrencilerin Muhasebe Alanından Memnun Olup Olmamaları Açısından Öğrenci Öz Kazanımları (Faktör 1) Farklılıklarının Analizi

Araştırmaya katılan öğrencilerin muhasebe alanından memnun olup olmamalarının Öğrencinin Öz Kazanımlarına ilişkin algılarına yönelik ortalamaları Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8: Öğrencilerin Muhasebe Alanı Memnuniyet Düzeyleri ile Öğrencinin Öz Kazanımı Faktörü Arasındaki (Faktör 1) Farklılıklarının Analizi

FAKTÖR 1 (Öğrencinin Öz Kazanımı)	MEMNUN	MEMNUN DEĞİL
6. İşletmelerde beceri eğitimi çerçevesinde çalışmam, kendime duyduğum güveni arttırdı	3,67	3,68
7. İşletmelerde beceri eğitimini tamamladıktan sonra iş hayatına hazır olacağımı düşünüyorum.	3,28	3,15
8. İşletmelerde beceri eğitimi, iş disiplini ve iş ahlakı kazanmama yardımcı olmaktadır.	3,71	3,78
9. İşletmelerde beceri eğitimi çerçevesinde çalışmaya başlamam okuldaki derslerimin başarısını arttırdı.	3	3
15. İşletmelerde beceri eğitimi kapsamında çalıştığım işyerinde iş dosyasını günü gününe tutuyorum.	3,19	3,28

Araştırma Hipotezi 3

H₀: Öğrencilerin muhasebe alanı memnuniyet düzeyleri ile öğrencinin öz kazanımı faktörü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Öğrencilerin muhasebe alanı memnuniyet düzeyleri ile öğrencinin öz kazanımı faktörü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

Belirli iki grup arasındaki algı farklarını ortaya koymak adına T testi yapılmıştır. Bu kapsamda 1. Faktörü oluşturan ifadelerin ortalaması ile öğrencilerinin muhasebe alanından memnuniyetleri açısından 3. Hipotez test edilmiştir.

Tablo 9: Öğrencilerin Muhasebe Alanından Memnuniyetlerinin Öğrencinin İşletmeden Öz Kazanım Algısına Etkisi İçin T Testi

Grup	N	Ortalama	Standart Sapma	t	df	p
Evet	90	3,3689	,86838	-,201	161	,841
Hayır	73	3,3973	,92586			

Tablo 9'da görüldüğü üzere öğrencilerin muhasebe alanından memnuniyetleri ile Öğrencinin Öz Kazanım algısının karşılaştırılması için yapılan T testi sonrasında, muhasebe alanından memnun öğrenciler ile memnun olmayan öğrenciler arasında öğrencinin işletmeden öz kazanım

algısı açısından anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p= 0,841$). Bu bakımdan H_0 hipotezi kabul edilmiştir.

3.5.7. Öğrencilerin Muhasebe Alanından Memnun Olup Olmamları Açısından İşletmede Devam Etme İsteğinin (Faktör 3) Analizi

Araştırmaya katılan öğrencilerin muhasebe alanından memnun olup olmamalarının İşletmede Devam Etme İsteğine ilişkin algılarına yönelik ortalamaları Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10: Öğrencilerin Muhasebe Alanı Memnuniyet Düzeyleri ile Öğrencinin İşletmede Devam Etme İsteği Faktörü Arasında (Faktör 3) Farklılığın Analizi

FAKTÖR 3(İşletmede Devam Etme İsteği)	MEMNUN	MEMNUN DEĞİL
19. İşletmelerde beceri eğitiminin sonunda aynı işyerinde çalışmaya devam edeceğimi düşünüyorum.	2,69	2,58
20. İşletmelerde beceri eğitiminin sonunda aynı işyerinde çalışmaya devam etmek istiyorum.	2,78	2,78

Araştırma Hipotezi 4

H_0 : Öğrencilerin muhasebe alanı memnuniyet düzeyleri ile öğrencinin işletmede devam etme isteği faktörü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur.

H_1 : Öğrencilerin muhasebe alanı memnuniyet düzeyleri ile öğrencinin işletmede devam etme isteği faktörü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

Belirli iki grup arasındaki algı farklarını ortaya koymak adına T testi yapılmıştır. Bu kapsamda 3. Faktörü oluşturan ifadelerin ortalaması ile öğrencilerinin muhasebe alanından memnuniyetleri açısından 4. Hipotez test edilmiştir.

Tablo 11: Öğrencilerin Muhasebe Alanından Memnuniyetlerinin Öğrencinin İşletmede Devam Etme İsteği Etkisi İçin T Tablosu

Grup	N	Ortalama	Standart Sapma	t	df	p
Evet	90	2,7333	1,12729	,078	161	,938
Hayır	73	2,7192	1,17552			

Tablo 11’de görüldüğü üzere öğrencilerin muhasebe alanından memnuniyetleri ile öğrencinin İşletmede Devam Etme İsteği algısının karşılaştırılması için yapılan T testi sonucunda, muhasebe alanından memnun öğrenciler ile memnun olmayan öğrenciler arasında İşletmede Devam Etme İstekleri açısından anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p= 0,938$). Bu bakımdan Ho hipotezi kabul edilmiştir.

4. SONUÇ

Küreselleşen dünya ile birlikte bilgi, işletmeler için en önemli rekabet avantajı sağlayan unsur haline gelmiştir. Muhasebe, işletmeler için bilgi üreten bir sistem olduğundan alanında mesleki yeterliğe sahip muhasebe çalışanlarına sahip olmak işletmeler için büyük bir avantaj oluşturmaktadır.

Yapılan anket verilerine göre araştırmaya katılanların yalnızca yüzde 27’si sektörde ara elaman olmak için muhasebe bölümüne geldiğini ifade etmektedir. Araştırmada katılımcıların büyük çoğunluğunun yani yüzde 75,5’inin aile gelirlerinin 4.000 TL’nin altında seyrettiği görülmektedir. Bununla birlikte yapılan çalışmada işletmelerde beceri eğitimi uygulamasının öğrencilerin teorik bilgilerini pratik bilgilere dönüştürmesi bakımından önemli olduğu görülmüş olup, öğrencilerin işletmelere okul idaresi tarafından yerleştirilmesinin öğrencinin öz kazanımına daha faydalı olduğu sonucuna varılmıştır.

Öğrencilerin muhasebe alanından memnun olmasının işletmede iş disiplini benimsemesinde etkili olduğu tespit edilmiştir. Muhasebe finansman alanından memnuniyet düzeyinin öğrencinin işletmede devam etme isteğine etkisinin olmadığı görülmüştür. Ankete katılan öğrencilerden bir kısmının işletmelerde muhasebe alanı dışındaki işlerde çalıştırıldığı, bu durumun ise öğrencilerin memnuniyetsizliğini artırdığı tespit edilmiştir. Ankete katılan öğrencilerin büyük bir kısmı sözleşmede belirtilen ücreti aldıklarını belirtmişlerdir. Öğrenciler işletmelerde beceri eğitimi uygulamasıyla iş hayatında kendilerine yarayacak bilgileri öğrendiklerini ifade etmişlerdir. Ancak beceri eğitimini muhasebeyle az ilgili işletmelerde yapan öğrenciler için bu dezavantaj oluşturmaktadır. Öğrencilerin çok büyük bir kısmı beceri eğitimi yaptığı işletmede işletme yönetiminin öğrencinin performansından memnun olduğunu düşünmektedir.

Sonuç olarak işletmelerde beceri eğitimi uygulaması, öğrencinin beceri eğitimini yapacağı işyerinin mesleki eğitimi alacağı öğrenme şartlarını sağlaması durumunda teorik bilgi ile pratik bilginin buluşmasına ve mesleki becerilerin kazanılmasına imkân sağlamaktadır. Ancak beceri yapılacak işyerinin mesleki eğitim için gerekli şartları sağlamadığı durumlarda uygulamada çeşitli sıkıntılar çıkmaktadır. Bu bakımdan beceri eğitimi

yapılacak işyerlerinin amaca uygun seçiminin uygulamadan alınacak verimi artıracakı düşünölmektedir.

Ulaşılan bu sonuç Yılmaz (2011), Özkan ve Aksoy (2015) ve Kolutek ve Bal (2017)'nin yapmış oldukları çalışmalar ile de benzerlik göstermektedir. Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü'ne bağılı Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri ile Çok Programlı Anadolu Liselerinde öğrenim gören öğrencilerin 12. sınıfta 3308 sayılı Kanun gereğı işletmelerde mesleki eğitim görmelerinin esas olması sebebiyle bu araştırmada Tokat il ve ilçe merkezlerinde eğitim öğretim faaliyetinde bulunan Mesleki Teknik Anadolu Liseleri ve Çok Programlı Anadolu Liseleri'nin Muhasebe ve Finansman Alanı Bilgisayarlı Muhasebe Dalı 12. Sınıf öğrencilerine anket uygulaması yapılmıştır. Anketlerin uygulandığı esnada devamsızlık yapmaları münasebetiyle okulda bulunmayan öğrenciler araştırmanın kısıtlılığıdır. Gelecekteki çalışmalarda araştırmacılar daha büyük bir örneklem oluşturarak işletmelerde beceri eğitimi uygulamasının sektörün ihtiyaç duyduğı muhasebe elemanlarının yetişmesine katkısını inceleyebilirler.

KAYNAKÇA

Aksakallıoğlu, H. (2013). Ticaret Meslek Liselerinde Verilen Muhasebe Eğitiminin Muhasebecilik Mesleğine Uygunluğu: Bursa İli Örneğı. *Yüksek Lisans Tezi*. Zonguldak: Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Aksoy, H. H. (2017). Meslek Liseleri Öğrencilerinin İşletmelerde Beceri Eğitimi: Okul Destekli Çocuk İşçiliğı. *Türk Tabipleri Birliğı Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi*, 74-82.

Aydoğan, B. (2018). Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde Muhasebe Eğitiminin Mevcut Durumu, Muhasebe Eğitiminden Beklentiler Ve Karşılaşılan Sorunlar: Çorum İli Örneğı. *Yüksek Lisans Tezi*. Çorum: Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kermis, G. ve Kermis, M. (2010). Professional Presence and Soft Skills: A Role for Accounting Education. *Journal of Instructional Pedagogies*, 1-10.

Kolutek, S. ve Bal, B. C. (2017). Mobilya Üretimi Yapılan İş Yerlerinde Beceri Eğitiminin Verimliliğı. *İleri Teknoloji Bilimleri Dergisi*, 580-587.

MEB, (2017), Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Anadolu Meslek ve Anadolu Teknik Programı Muhasebe ve Finansman Alanı Çerçeve Öğretim Programı. Ankara, http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/2019181623522-EK-1_MUHASEBE%20VE%20F%C4%B0NANSMAN_%C3%87%C3%96P.pdf, (Erişim Tarihi: 19.03.2020).

MEB Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğı, (2016). 28/10/2016-29871 RG. http://ogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_11/03111224_ooky.pdf

(Erişim Tarihi: 19.03.2020).

Özkan, F. ve Aksoy, C. (2015). Ticaret Meslek Lisesi Muhasebe Bölümü Öğrencilerinin İşletmelerde Beceri Eğitimi Uygulaması, Gaziantep İlinde Bir Alan Araştırması. *Bartın Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 283-305.

Pehlivan, A. ve Karlıklı, M. (2018). Ortaöğretim Kurumlarında Verilen Muhasebe Eğitiminin Muhasebecilik Mesleğine Uygunluğunun Değerlendirilmesi. *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 151-165.

Saraçlı, S. (2011). Faktör analizinde yer alan döndürme metotlarının karşılaştırmalı incelenmesi üzerine bir uygulama. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 1 (3), 22-26.

Sevim, Ş., Savaş, F. ve Bozdoğan, T. (2018). Ortaöğretim Mesleki Eğitimi Muhasebe ve Finans Alanında İşletmelerde Beceri Eğitimi Uygulamalarının Hizmet Kalitesi Üzerine Bir Araştırma. *Journal of Social & Humanities Sciences Research*, 1729-1749.

Thilakerathne, P. M. C. ve Madurapperuma M. W. (2014). An examination of Accounting Internship on Subsequent Academic Performance. *International Journal of Economics, Finance and Management Sciences*, 8-15.

Yaşar Ergin, D. (1995). Ölçeklerde Geçerlik ve Güvenirlik. *M.Ü.Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 125-148.

Yılmaz, Y. (2011). İşletmelerdeki Beceri Eğitimi Uygulamasının Muhasebe Eğitimine Katkısı ve Erzurum İl Genelindeki Ticaret Meslek Liselerinde Muhasebe Eğitimi Alan Öğrenciler Üzerinde Bir Uygulama. *Yüksek Lisans Tezi*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Zaif, F. ve Ayanoglu, Y. (2007). Muhasebe Eğitiminde Kalitenin Arttırılmasında Ders Programlarının Önemi: Türkiye'de Bir İnceleme. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 115- 136.

3308 Sayılı Meslek Eğitim Kanunu, (1986). 19/6/1986-19139 RG. <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.3308.pdf> adresinden alınmıştır (Erişim Tarihi: 19.03.2020).

